

مدیریت ورزشی - فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۶
دوره ۹، شماره ۱، ص: ۸۵-۹۸
تاریخ دریافت: ۹۳/۰۴/۰۲
تاریخ پذیرش: ۹۳/۰۵/۲۵

بررسی عوامل اثرگذار بر ایجاد روحیه پژوهش در دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور

قاسم مهرابی^۱ - حسین عیدی^{۲*} - فایزه یزدانی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران
۲. استادیار، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه حکیمان بجنورد، بجنورد، ایران

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش در دانشجویان تربیت بدنی بود. جامعه آماری کلیه دانشگاه‌های دولتی کشور و نمونه آماری ۳۴۱ دانشجو از دانشکده‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های تهران، فردوسی مشهد، ارومیه، گیلان، شیراز، اصفهان، رازی کرمانشاه و زاهدان بودند که به صورت طبقه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های پژوهش پاسخ دادند. از پرسشنامه‌های محقق ساخته سنجش عوامل مرتبط با روحیه پژوهش در دانشگاه‌ها و دانشجویان استفاده شد که روایی آن با استفاده از نظرهای ۲۰ نفر از خبرگان تربیت بدنی و پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۶ محاسبه شد. از آزمون‌های توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه و آزمون آنوا یکراهه) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد اختلاف معناداری بین روحیه پژوهش دانشجویان و عوامل مرتبط با روحیه پژوهش در دانشگاه‌های مختلف وجود دارد ($P < 0/05$). همچنین بین روحیه پژوهش دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی اختلاف معناداری وجود دارد ($P < 0/05$). آزمون رگرسیون نشان داد که عوامل مرتبط با پژوهش در دانشگاه‌ها می‌تواند روحیه پژوهش دانشجویان را پیش‌بینی کند. نتیجه‌گیری می‌شود که حمایت دانشگاه، خانواده‌ها، جامعه و ایجاد تحول فراگیر در نظام آموزشی و مدیریتی دانشگاه‌ها در ترغیب دانشجویان تربیت بدنی به فعالیت‌های پژوهشی اهمیت دارد.

واژه‌های کلیدی

انگیزش، پژوهش، تربیت بدنی، دانشجویان، دانشگاه.

مقدمه

ورزش به مثابه یکی از پدیده‌های اجتماعی و با توجه به کارکردهای خاص آن در زمینه‌های مختلف، مورد توجه بسیاری از دانشمندان و محققان قرار گرفته است. از مهم‌ترین کارکردهای این پدیده، نقش مهم آن در ایجاد سلامت جوامع است. این موضوع را می‌توان از طریق تأثیر ورزش بر زندگی افرادی که در این زمینه مشارکت دارند، به روشنی مشاهده کرد. به بیان بهتر، مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، مزایای آشکار جسمانی، روان‌شناختی و اجتماعی را برای جامعه به ارمغان می‌آورد (۱). از طرف دیگر، در جهان امروز، پیشرفت و توسعه کشورهای بر مبنای علم و اندیشه استوار است. تولید علم و فناوری از مهم‌ترین عناصر رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، صنعتی و سیاسی هر کشوری محسوب می‌شود. توفیق در این زمینه‌ها زمانی محقق می‌شود که حمایت‌های انگیزشی، سیاست‌ها و راهبردها به شکل منسجم شکل گیرد و تقویت شود (۴). اتزکوویتز و لیدسدورف^۱ (۲۰۰۰)، چرخش دانشجویی (فراغت از تحصیل) را به دلیل تشکیل جریان پویایی سرمایه انسانی، به مثابه مزیت نسبی دستیابی به منابع فکری جدید محسوب می‌کنند که اثر مثبتی بر تولید دانش در دانشگاه‌ها دارد (۱۲) علیزاده و الهی (۱۳۸۹) در نتایج پژوهش خود بیان کردند اگرچه در سال اخیر تعداد دانشجویان و دانش‌آموختگان تربیت بدنی رشد داشته، ارتقای جایگاه و فرهنگ پژوهش در این رشته، رشد متناسبی را تجربه نکرده است. از سوی دیگر، براساس نتایج پژوهش‌ها اداره امور ورزش هر کشور بر پایه پژوهش‌های علمی، می‌تواند زیربنای موفقیت ورزشکاران آن کشور در عرصه‌های ملی و بین‌المللی باشد (۵). یافته‌های ثالثی (۱۳۸۶) این امر را تأیید می‌کند که کشورهای برتر در تولید علم تربیت بدنی مقام‌های بالاتری در رقابت‌های بین‌المللی و کسب مدال المپیک داشته‌اند (۲). ناصری، مهربانی و محمد زمانی (۲۰۱۱) بیان کردند که قرار گرفتن در رتبه‌های بالای ورزش جهان و پیشرفت در امور تربیت بدنی مستلزم ایجاد فرصت پژوهش برای دانشمندان، دانش‌آموختگان و دانشجویان و همچنین افزایش رغبت و شور و شوق پژوهشی در آنها از طریق فراهم آوردن محیط مناسب، ترویج فرهنگ پژوهش‌مداری و اصلاح نظام آموزشی است (۲۱). از طرف دیگر، انگیزه و رغبت عاملی است که به دانشجویان انرژی می‌دهد و فعالیت‌های آنها را هدایت می‌کند، اما جهت‌گیری انگیزشی تحت تأثیر عوامل مختلفی است (۲۱). در حوزه انگیزه‌های یادگیری و یاددهی و ایجاد روحیه آموزشی و پژوهشی در فراگیران پژوهش‌های

1. Etzkowitz, & Leydesdorff

مختلفی انجام گرفته است که برای تبیین موضوع حاضر ضروری است. در این زمینه باید گفت یادگیری بر پایه حل مسئله^۱ نخستین بار در دهه ۱۹۶۰ ابداع شد (۲۴) و از آن زمان این راهبرد آموزشی در تمام دانشگاه‌های دنیا به اشکال مختلف استفاده شده است که موجب تحریک یادگیری، تقویت استدلال، ایجاد شالوده قوی علمی شناختی و گسترش مهارت‌های خودآموزی می‌شود (۲۷). از مزیت‌های دیگر آن مواجه ساختن دانشجویان با چالش‌ها، فعال کردن پردازش اطلاعات، بازیابی آسان‌تر دانش، تلفیق تئوری و عمل و پرورش تفکر انتقادی است (۹). براساس یافته‌های پژوهشی و «نظریه گشتالت^۲» اگر شرایطی فراهم شود که دانشجویان در کلاس درس با موقعیت مسئله روبه‌رو شوند، عدم تعادل شناختی^۳ در آنها ایجاد می‌شود. موقعیت مبهم به وجود آمده، تلاش و کنجکاوی دانشجویان را برای حل آن افزایش می‌دهد و به روحیه پژوهش منجر می‌شود (۱۱). کوکا و هین^۴ (۲۰۰۳) گزارش کردند که مهم‌ترین عامل برای انگیزه درونی فراگیران تهدیدهای محیط یادگیری ادراک‌شده و بازخورد مثبت از محیط است و نتیجه گرفتند که باید محیط یادگیری به مکانی مثبت برای فراگیران تبدیل شود و استادان بازخورد مثبت به فراگیران را ارائه دهند (۱۵). نتایج پژوهش پرات^۵ (۱۹۹۲) نشان داد که عوامل محیطی مانند اعطای پاداش پژوهشی، برگزاری کنفرانس‌ها، آموزش پژوهشگران و ارتباط با دیگر سازمان‌های علمی بر رشد کمی و کیفی تولیدات علمی اثرگذار است (۲۳). گدازگر و علیزاده (۱۳۸۵) نیز در پژوهش خود گزارش کردند که خوداثربخشی بالا و امکانات مادی و فیزیکی دانشگاهی برای کارهای پژوهشی میزان تولید علم را افزایش خواهد داد (۷). ناصری و همکاران (۱۳۹۰) خاطرنشان کردند که حمایت‌های رادیو و تلویزیون و حمایت دولت و سیاست‌های اتخاذشده، اثر مثبتی بر تشویق دانشجویان به کارهای علمی و پژوهشی دارد. از طرف دیگر، مطابق یافته‌های پژوهش و نظریه میدانی^۶ اگر در محیط دانشگاه، کتابخانه، آزمایشگاه، نشریات علمی، نماد و الگوهای پژوهشی وجود داشته باشد و مدرسان اهل پژوهش باشند و دانشجویان را به کارهای پژوهشی ترغیب کنند، انگیزه‌های کنجکاوی و روحیه پژوهش در دانشجویان افزایش می‌یابد (۲۰۰۹). هیلتز^۷ (۲۰۰۴) بیان می‌کند به‌جای اینکه تمام پاسخ‌ها و راه‌ها را به دانشجویان نشان دهیم، باید محیطی را به‌منظور پرسش دانشجویان، تقویت بحث‌های

1. Problem Based Learning (PBL).
2. Gestalt Theory
3. Cognitive Dissonance
4. Koca, & Hein
5. Pratt
6. Field Theory
7. Hiltz.

گروهی، برانگیختن ابتکار و خلاقیت برای یافتن جواب طراحی کنیم و نقش استاد از فرستنده اطلاعات به تسهیل کننده یادگیری تغییر یابد (۱۴). به نظر ونتزل^۱ و همکاران (۲۰۱۰)، ارزش‌ها و هنجارهای رایج در اجتماع محرک اصلی فعالیت‌های علمی است و اعتبار و روایی آن را تضمین می‌کند. براساس یافته‌های پژوهشی و نظریه سیستم‌ها^۲ وجود ارزش‌ها و هنجارها (سیستم اجتماعی- فرهنگی باز) در محیط دانشگاه سبب ایجاد تنش در محیط می‌شود که اگر به آن جهت پژوهشی داده شود، روحیه پژوهش در دانشجویان ایجاد و تشویق می‌شود (۲۶). از طرف دیگر، بافت اجتماعی (معلم و خانواده) که دانشجو در آن قرار دارد، تأثیر بسزایی بر نوع انگیزش او دارد (۱۰). به عقیده مارشال^۳ (۲۰۰۹)، مدیریت کلاسی، حمایت‌های والدین، تعاملات استاد و شاگرد، اسناد انگیزشی- عاطفی، گروه همسالان، فرهنگ و جو محیط آموزش از عوامل تأثیرگذار مهم بر رفتار فراگیران و دستیابی به اهداف آموزشی است (۱۷). زینس^۴ و همکاران (۲۰۰۷) بر این عقیده‌اند، محیط‌های یادگیری گرم و صمیمانه که در آن ارتباط عاطفی گرم و توأم با همدلی در بین دانش‌آموزان با یکدیگر و استادان وجود دارد، موجب افزایش و تسهیل انگیزه‌ها و افزایش هدف‌گزینی درست خواهد شد (۲۹). منسفیلد و وولت (۲۰۱۰) دریافتند، چگونگی شکل‌گیری باورهای استادان در طول دوران تدریس و اصلاح دیدگاه استادان در ایجاد انگیزه فراگیران مؤثر است (۱۶). از طرفی، نتایج پژوهش ونتزل^۵ و همکاران (۲۰۱۰) نشان داد که حمایت استادان در چهار زمینه انتظار برای رفتارهای خاص، آماده بودن برای کمک، ایجاد امنیت و تربیت هیجانی عامل پیش‌بین برای انگیزه تحصیلی و اجتماعی دانشجویان محسوب می‌شود (۲۶). همچنین از جمله متغیرهای دیگری که در بافت اجتماعی قرار دارد و بر انگیزش و شکل‌گیری رفتار دانشجویان تأثیرگذار است، والدین و نحوه برخورد آنها با دانشجویان است که نتایج برخی پژوهش‌ها رابطه بین انگیزش فرزندان و نوع جهت‌گیری والدین را تأیید می‌کند (۸). یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد، اگر خانواده و استاد، با دانشجو رابطه صمیمانه، حمایت مستقلانه و تدارک منابع لازم برای برآوردن نیازهای آموزشی و پرورشی نداشته باشند، ادراک دانشجو از شایستگی و استقلال و یادگیری فعال و دانشجو‌محوری کاهش خواهد یافت (۲۸).

-
1. Wentzel
  2. System Theory
  3. Marshal
  4. Zins
  5. Wentzel

با توجه به مطالب عنوان شده باید گفت که پژوهش و تولید علم موتور محرک توسعه هر کشور محسوب می‌شود. از طرفی، ورزش به‌مثابه پدیده اثرگذار دارای تأثیرات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی در هر جامعه‌ای است و به‌منظور توسعه علمی ورزش در سطوح مختلف تربیتی، همگانی، قهرمانی و حرفه‌ای نیازمند تعامل بین محیط دانشگاه و جامعه است. بنابراین، دانشکده‌های تربیت بدنی نیز به‌مثابه محیط تولید علم در حوزه ورزش نقش محوری در تحقق توسعه علمی دارند که در این بین نقش دانشجویان و استادان این حوزه برجسته است. در این زمینه، داشتن روحیه پژوهش‌محوری و نهادینه کردن پژوهش در دانشگاه‌ها نیازمند بررسی عوامل اثرگذار بر داشتن روحیه پژوهش در دانشجویان است و هدف این پژوهش، بررسی عوامل اثرگذار بر ایجاد روحیه پژوهش در دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور است.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری ۲۸۳۳ نفر از دانشجویان کارشناسی و کارشناسی‌ارشد رشته تربیت بدنی دانشگاه‌های دولتی کشور بودند که براساس جدول کرجسی و مورگان^۱، ۳۴۱ نفر از دانشگاه‌های تهران، فردوسی مشهد، ارومیه، گیلان، شیراز، اصفهان، رازی کرمانشاه و زاهدان به‌مثابه نمونه انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌ها بر مبنای مناطق جغرافیایی (ابتدا کشور به پنج منطقه جغرافیایی تقسیم و سپس از طریق روش تصادفی طبقه‌ای تعداد مشخص شد) توزیع شد و در نهایت ۳۱۶ نفر (۲۴۳ دانشجوی کارشناسی و ۶۴ دانشجوی کارشناسی‌ارشد) به پرسشنامه پژوهش پاسخ دادند. به‌دلیل فقدان پرسشنامه معتبر در این زمینه، از دو پرسشنامه محقق‌ساخته و با استفاده از بررسی پیشینه پژوهش شامل کتاب‌ها، طرح‌های پژوهشی و مقالات مرتبط در این زمینه، عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش دانشجویان در قالب عوامل انگیزشی، موانع (بازدارنده‌ها) و عوامل مرتبط با روحیه پژوهش دانشجویان با الگو قرار دادن و ترکیب چند پژوهش مرتبط در داخل و خارج تدوین شد و پرسشنامه نهایی با ۳۶ سؤال و در هشت عامل در قالب مقیاس پنج‌ارزشی لیکرت تنظیم شد. عامل‌های پرسشنامه شامل در موقعیت مسئله قرار دادن، وجود محیط مادی و فیزیکی مناسب، توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری در دانشکده، وجود نمادهای پژوهشی در دانشکده، هنجارهای مساعد پژوهش، ارزش‌های مناسب با پژوهش، جهت‌گیری پژوهشی از جامعه و جهت‌گیری پژوهشی از خانواده بود (پرسشنامه

1. Krejcie & Morgan

الف). همچنین، برای سنجش روحیه تحقیق و پژوهش از پرسشنامه ۱۵ سؤالی استفاده شد (پرسشنامه ب). برای سنجش روایی محتوای ابزارها از داوری متخصصان (استادان جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و تربیت بدنی) و برای سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که پایایی آن ۸۶ درصد و ۸۳ درصد محاسبه شد. از آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنوف برای تعیین طبیعی یا غیرطبیعی بودن (در این پژوهش توزیع داده‌ها طبیعی بود)، ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون چندگانه، آنوا یکراهه و آزمون تعقیبی شفه استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج جدول ۱، نشان می‌دهد که در یک دیدگاه مقایسه‌ای بالاترین عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش، ارزش‌های مناسب با پژوهش با میانگین ۲۲/۹ و پایین‌ترین عوامل، جهت‌گیری پژوهشی از جامعه با میانگین ۹/۸ است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش

متغیرها	انحراف معیار $\pm$ میانگین
محیط فیزیکی و مادی مساعد	$12/8 \pm 4/37$
ارزش‌های مناسب با پژوهش	$22/9 \pm 5/78$
هنجارهای مساعد با پژوهش	$11/2 \pm 3/18$
جهت‌گیری پژوهشی از جامعه	$9/8 \pm 2/12$
جهت‌گیری پژوهشی از خانواده	$14/9 \pm 2/63$
وجود نمادهای پژوهشی	$10/6 \pm 2/89$
توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری	$16/9 \pm 3/89$
در موقعیت مسئله قرار دادن	$17/7 \pm 3/96$
روحیه تحقیق و پژوهش	$28/1 \pm 6/12$

نتایج جدول ۲، نشان می‌دهد که بین هر یک از عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش با روحیه پژوهش در دانشجویان ارتباط معناداری وجود دارد.

جدول ۲. ارتباط بین عوامل اثرگذار بر داشتن روحیه پژوهش با روحیه پژوهش در دانشجویان

تربیت بدنی

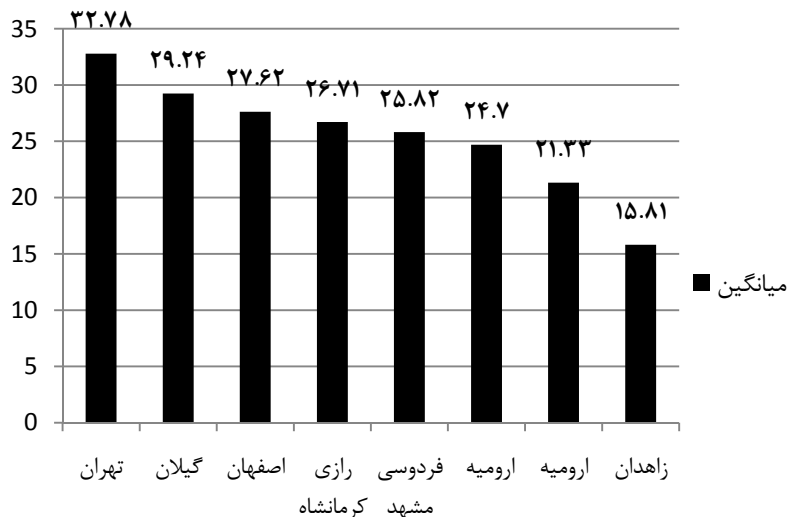
متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
محیط فیزیکی و مادی مساعد	روحیه پژوهش	۰/۷۳۱	۰/۰۰۱
ارزش‌های مناسب با تحقیق	روحیه پژوهش	۰/۶۷۲	۰/۰۰۲
هنجارهای مساعد با تحقیق	روحیه پژوهش	۰/۶۲۳	۰/۰۰۷
جهت‌گیری پژوهشی از جامعه	روحیه پژوهش	۰/۶۴۹	۰/۰۰۳
جهت‌گیری پژوهشی از خانواده	روحیه پژوهش	۰/۶۷۲	۰/۰۰۲
وجود نمادهای پژوهشی	روحیه پژوهش	۰/۶۵۰	۰/۰۰۴
توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری	روحیه پژوهش	۰/۷۰۲	۰/۰۰۱
در موقعیت مسئله قرار دادن	روحیه پژوهش	۰/۶۱۳	۰/۰۰۹

در جدول ۳، نتایج رگرسیون چندگانه (روش گام‌به‌گام) متغیرهای پژوهش بررسی شده است. نتایج حاکی از آن است که با تغییر یک انحراف معیار در محیط فیزیکی و مادی ۰/۲۴ انحراف معیار در روحیه پژوهش دانشجویان رخ خواهد داد. به همین ترتیب، به‌ازای تغییر یک انحراف معیار در ارزش‌های مناسب با پژوهش، هنجارهای مساعد با پژوهش، جهت‌گیری پژوهشی از جامعه، جهت‌گیری پژوهشی از خانواده، وجود نمادهای پژوهشی، توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری و در موقعیت مسئله قرار دادن دانشجویان به ترتیب ۰/۲۹، ۰/۲۸، ۰/۱۹، ۰/۰۰۲۳/۲۳، ۰/۲۴ و ۰/۲۷ انحراف معیار در روحیه پژوهش و پژوهش دانشجویان تربیت بدنی رخ خواهد داد.

جدول ۳. نتایج آزمون رگرسیون

متغیر	ضرایب رگرسیون	بتا	T	سطح معناداری
ضریب ثابت	-۳۳۱		-۱۵/۳۲	۰/۰۰۱
محیط فیزیکی و مادی نامناسب	۲۳/۴۳	۰/۲۴۷	۶/۶۳۸	۰/۰۰۱
ارزش‌های مناسب با پژوهش	۲۰/۴۳	۰/۲۹۶	۴/۹۰۲	۰/۰۰۱
هنجارهای مساعد با پژوهش	۳۳/۷۲	۰/۲۸۲	۴/۵۲۸	۰/۰۰۱
جهت‌گیری پژوهشی از جامعه	۲۶/۸۰	۰/۱۹۹	۲/۹۸۹	۰/۰۰۹
جهت‌گیری پژوهشی از خانواده	۲۱/۲۶	۰/۲۳۹	۳/۶۴۹	۰/۰۰۴
وجود نمادهای پژوهشی	۲۲/۳۰	۰/۲۳۵	۴/۵۳۶	۰/۰۰۲
توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری	۲۱/۴۱	۰/۲۴۰	۳/۷۵۱	۰/۰۰۳
در موقعیت مسئله قرار دادن	۲۳/۳۲	۰/۲۷۸	۴/۹۸۶	۰/۰۰۱

مطابق نتایج شکل ۱، مشاهده می‌شود دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های تهران و گیلان به ترتیب دارای بالاترین روحیه پژوهش و دانشجویان دانشگاه‌های زاهدان و شیراز به ترتیب دارای پایین‌ترین روحیه پژوهش بودند.

شکل ۱. مقایسه روحیه پژوهش در دانشگاه‌های مختلف کشور

نتایج یافته جدول ۴، به بررسی اختلاف بین عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش دانشجویان دانشگاه‌های مختلف و روحیه پژوهش در آنها می‌پردازد که این اختلاف از لحاظ آماری معنادار است ($P < 0.05$).

نتایج آزمون تعقیبی شفه بر مبنای نتایج جدول ۴ نشان داد، بین میانگین عوامل محیط فیزیکی و مادی مناسب، ارزش‌های مناسب با پژوهش، هنجارهای مساعد با پژوهش، جهت‌گیری پژوهشی از جامعه، جهت‌گیری پژوهشی از خانواده، وجود نمادهای پژوهشی، توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری، در موقعیت مسئله قرار دادن دانشجویان و روحیه پژوهش دانشجویان دانشگاه تهران با دانشگاه‌های مشهد، ارومیه، زاهدان، اصفهان، شیراز، کرمانشاه و گیلان اختلاف معناداری وجود داشت.

جدول ۴. اختلاف بین عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش دانشجویان دانشگاه‌های مختلف و روحیه پژوهش در آنها

p	df	F	گیلان		کرمانشاه		شیراز		اصفهان		زاهدان		ارومیه		مشهد		تهران		متغیرها
			انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین	انحراف معیار ± میانگین		
/0.01	7	371126	15705±146	11326±149	3777±167	1562±140	4628±146	1748±180	1482±159	1617±120	1907±120	1617±120	1617±120	1617±120	1617±120	1617±120	1617±120	1617±120	محیط فیزیکی و مادی مناسب
/0.01	7	10018	2875±73	2089±78	1822±74	1803±77	1308±73	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	2582±79	ارزهای مناسب با پژوهش
/0.01	7	28664	1311±181	1026±79	451±77	875±79	796±77	100±78	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	982±79	منجاریهای مساعد با پژوهش
/0.01	7	21094	969±199	1141±79	629±75	990±122	918±129	918±129	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	1043±75	جهت گیری پژوهشی از جامعه
/0.01	7	7451	1575±186	1539±77	1377±71	1524±71	1592±72	1562±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	1435±74	جهت گیری پژوهشی از خانواده
/0.01	7	93224	892±146	589±160	270±156	540±72	236±111	610±193	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	784±122	وجود نملهای پژوهشی
/0.01	7	16799	1776±715	1484±75	1158±79	1850±91	1622±73	1622±73	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	1833±75	توجه به جنبه های نوآوری
/0.01	7	15753	1805±713	1652±750	1315±76	1703±71	1559±74	1769±71	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	1800±73	لر موقعیت مسئله قرار گرفتن
/0.03	7	3218	2924±723	2671±166	2132±154	2762±179	1581±122	2470±181	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	2582±175	روحیه تحقیق و پژوهش

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل اثرگذار بر روحیه ایجاد پژوهش در دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی کشور بود. نتایج نشان داد بین عناصر مادی و فیزیکی موجود در محیط دانشگاه مانند وجود کتابخانه و آزمایشگاه و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی همبستگی وجود دارد ($r = 0/731$) و دانشگاه‌هایی که از امکانات مادی و فیزیکی بالایی برخوردارند (مانند دانشگاه تهران، $16/07$)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان آن بالا و دانشگاه‌هایی که امکانات مادی و فیزیکی در آنها پایین برآورد شده (مانند دانشگاه شیراز، $3/77$)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان آن نیز پایین است که با یافته‌های پرات (۱۹۹۲)، گدازگر و علیزاده اقدام (۱۳۸۵)، میلس و همکاران (۲۰۰۷) و گانگلر و همکاران (۲۰۰۲) همخوانی دارد. در تحلیل این موضوع باید گفت که وجود امکانات مادی و فیزیکی برای پژوهش یکی از عوامل مهم تسهیل‌کننده روحیه پژوهش در دانشجویان است و دانشگاه‌های مادر در کشور مانند تهران به دلیل وجود امکانات بیشتر و تعامل مناسب با پژوهشگاه‌ها و سایر مراکز پژوهشی بسترهای مناسبی را برای دانشجویان تربیت بدنی فراهم کرده است، در مقابل، دانشگاه‌های محروم یا دارای امکانات مادی پایین نیز به دلیل نداشتن بضاعت مالی احتمالاً توانایی فراهم کردن شرایط مناسب را ندارند، اما می‌توانند حداقل امکانات را برای دانشجویان فراهم کنند. از طرفی، ایجاد تفاهم‌نامه همکاری بین دانشکده‌ها می‌تواند در از میان برداشتن این مانع مؤثر باشد. یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین ارزش‌های مناسب با پژوهش در دانشگاه مانند تشویق کردن دانشجویانی که سؤال و جواب علمی دارند، تشویق دانشجویان به خواندن مقالات علمی، تشویق دانشجویان به بازدیدهای علمی و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی همبستگی وجود داشت ($r = 0/672$) و در دانشگاه‌هایی که میانگین نمره ارزش‌های مناسب پژوهش بالا بود (دانشگاه گیلان، $28/75$)، میانگین روحیه پژوهش نیز در دانشجویان بالا بود. همچنین در دانشگاه‌هایی که میانگین نمره ارزش‌های مناسب با پژوهش پایین بود (دانشگاه زاهدان، $13/08$)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان نیز پایین بود که با یافته‌های ونتزل و همکاران (۲۰۱۰) و منسفیلد و وولت (۲۰۱۰) همخوانی دارد. در تحلیل این یافته می‌توان گفت زمانی که در یک دانشکده پژوهش یک ارزش تلقی شود و از جانب استادان و مدیریت حمایت شود، بر مبنای تئوری یادگیری اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی نیز این ارزش را یاد می‌گیرند و موجب تشویق روحیه پژوهش در دانشجویان خواهد شد. بنابراین، استادان می‌توانند الگوی مناسبی برای دانشجویان محسوب شوند و به ایجاد محیط پژوهش مناسب کمک کنند. یافته دیگر نشان داد بین هنجارهای

مناسب پژوهش در دانشگاه‌ها مانند کار پژوهشی خواستن از دانشجویان، دادن نمره به فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان همبستگی وجود داشت ($r = 0/623$) و در دانشگاه‌هایی که میانگین نمره هنجارهای مناسب با پژوهش بالا گزارش شد (دانشگاه تهران، $13/94$)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان در آنها بالا و دانشگاه‌هایی که میانگین نمره هنجارهای مناسب با پژوهش در آنها پایین بود (دانشگاه شیراز، $4/51$)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان نیز پایین است که با یافته‌های قانعی راد و قاضی‌پور (۱۳۸۱) همخوانی دارد. در این زمینه هنجارها به صورت دستورات عملی، ممنوعیت‌ها، محدودیت‌ها، توجیهات و مجوزها بیان می‌شود و تأثیرات هماهنگ این هنجارها و ارزش‌ها روحیه علمی را سازمان می‌دهد. بخش دیگر یافته‌ها حاکی از آن بود که بین جهت‌گیری پژوهشی از جامعه مانند تشویق رادیو و تلویزیون به مطالعه و پژوهش، اهمیت دادن دولت به علم و پژوهش، اهمیت دادن به افراد پژوهشگر و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان همبستگی وجود داشت ($r = 0/649$) که با یافته‌های ناصری و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد. رسانه‌های جمعی به‌ویژه رادیو و تلویزیون نقش مهمی در ترویج پژوهش در جامعه دارند، چراکه انعکاس اخبار مربوط به موفقیت‌های پژوهشی دانشجویان و دانشمندان تربیت بدنی، تهیه برنامه‌هایی با حضور کارشناسان خبره عملی ورزش جهت تشویق روحیه پژوهش محوری دانشجویان اهمیت دارد. برای مثال رادیو ورزش با تهیه برنامه‌های علمی ورزشی و استفاده از استادان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی به منظور حضور و ارائه نتایج پژوهش‌های علمی یا شبکه ورزش و سایر شبکه‌های تلویزیون با دعوت از استادان و خبرنگاران ورزشی زمینه‌های پژوهش محوری و تشویق روحیه پژوهش را برای دانشجویان فراهم خواهد کرد. یافته دیگر تحقیق نشان داد، بین تصور جهت‌گیری پژوهشی از خانواده، مانند تشویق اعضای خانواده به عضویت در کتابخانه، دادن پول برای تهیه کتاب‌های غیردرسی و وجود کتاب‌های غیردرسی در منزل و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی همبستگی وجود داشت ($r = 0/672$). این یافته با نتایج اسمیت (۲۰۰۱) و محسنی تبریزی (۱۳۹۰) همخوانی دارد. در تحلیل این یافته باید گفت رفتارهایی که بیرون از دانشگاه به‌ویژه در نهاد خانواده اتفاق می‌افتاد، بر رفتار دانشجویان تأثیر می‌گذارد. اگر در محیط خانواده جو علمی و فرهنگی حاکم باشد، می‌تواند مکملی مناسب برای محیط دانشگاه در راستای تشویق روحیه پژوهش در دانشجویان باشد. یافته دیگر حاکی از آن بود که بین نمادهای پژوهشی در دانشگاه یا دانشکده مانند وجود پوستر یا شعارهایی برای علاقه‌مندی به پژوهش با روحیه پژوهش در دانشجویان تربیت بدنی همبستگی وجود داشت ($r = 0/650$) و در

دانشگاه‌هایی که میانگین نمره وجود نمادهای پژوهشی بالا برآورد شده (دانشگاه گیلان، ۸/۹۲)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان در آن بالا و دانشگاه‌هایی که میانگین نمره وجود نمادهای پژوهشی در آن پایین برآورد شده (دانشگاه زاهدان، ۲/۳۶)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان نیز در آن پایین است که با یافته‌های میلز و همکاران (۲۰۰۷) و گانگلر و همکاران (۲۰۰۲) همخوانی داشت. نتایج دیگر پژوهش نشان داد بین توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری در دانشگاه مانند طرح مطالب علمی جدید در کلاس، نقد و بررسی مطالب کتاب‌های درسی و غیره با روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی همبستگی وجود داشت ($r=0/702$) و دانشگاه‌هایی که میانگین نمره توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری آن بالا برآورد شده (دانشگاه تهران، ۱۸/۸۲)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان آن بالا و دانشگاه‌هایی که میانگین نمره توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری در آن پایین برآورد شده (دانشگاه شیراز، ۱۱/۵۸)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان نیز در آن پایین است که با یافته‌های هیلنر (۲۰۰۴)، پلتیر (۲۰۰۰) همخوانی دارد. رشد سریع معرفت علمی و توجه به ابتکار و نوآوری فقط در جوامع با زی به تعبیری دموکراتیک می‌تواند محقق شود، و ابراز آزادانه عقاید و نظرها در محیط کلاس و دانشگاه، و نقد و بررسی مطالب درسی و غیردرسی می‌تواند به تنوع افکار و اندیشه‌ها میدان دهد. نتایج نشان داد بین در موقعیت مسئله قرار دادن دانشجویان و روحیه پژوهش آنها همبستگی وجود داشت ($r=0/613$) و در دانشگاه‌هایی که میانگین نمره در موقعیت مسئله قرار دادن دانشجویان بالا بود (دانشگاه تهران، ۱۹/۴۸)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان در آن بالاست و دانشگاه‌هایی که میانگین نمره در موقعیت مسئله قرار دادن دانشجویان پایین برآورد شده (دانشگاه شیراز، ۱۳/۵۱)، میانگین روحیه پژوهش دانشجویان نیز در آنها پایین است که با یافته‌های آریه (۲۰۰۸) و ارنبرگ و همکاران (۲۰۰۷) همخوانی دارد. در این زمینه، هرچه کتاب و معلم این توانایی را داشته باشند که دانشجو را در موقعیت مسئله قرار دهند، به روحیه پژوهش کمک خواهند کرد. نتایج نشان داد میانگین روحیه پژوهش در میان دانشجویان کارشناسی‌ارشد (۳۹/۹۲) بیشتر از دانشجویان کارشناسی (۲۶/۳۳) است. این امر می‌تواند ناشی از ارزش‌های مناسب برای پژوهش مانند تشویق دانشجویان از سوی مدرسان به خواندن مطالب علمی روز، تشویق دانشجویان به شرکت در همایش‌ها و گردش‌های علمی، معرفی کتاب‌ها و منابع مختلف در مورد یک موضوع خاص، توجه به جنبه‌های ابتکار و نوآوری مانند نقد و بررسی کتاب‌های درسی از جنبه‌های مختلف، وجود زمینه‌های تحقیق و پژوهش، استقبال مدرسان از پژوهش در ساعات درسی مرتبط با پژوهش (روش تحقیق، سمینار و غیره)، آشنا شدن آنها با چگونگی برقراری روابط بین

حوادث و رویدادها از طریق آموزش‌ها باشد. نتایج نشان داد میانگین روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های تهران و گیلان به ترتیب دارای بالاترین نمره و دانشجویان دانشگاه زاهدان و شیراز به ترتیب دارای پایین‌ترین روحیه پژوهش بودند که با یافته‌های سجادی و همکاران (۱۳۸۹) که به تحلیل توصیفی نشریه حرکت پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بیشترین مقالات چاپ‌شده در این نشریه به ترتیب مربوط به دانشگاه‌های تهران، گیلان و غیره هستند، همخوانی دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که دانشگاه‌های مذکور نسبت به دانشگاه‌های دیگر که در این مطالعه بررسی شدند، در زمینه داشتن روحیه پژوهش و ایجاد شرایط لازم موفق عمل کرده‌اند. بنابراین، نتایج نشان داد عوامل مؤثر بر ایجاد روحیه پژوهش در دانشگاه‌ها پیش‌بین مناسبی برای تعیین روحیه پژوهش دانشجویان تربیت بدنی است.

منابع و مأخذ

۱. پارسامهر، مهربان؛ بلگوریان، مستانه؛ سعیدی مدنی، محسن (۱۳۹۲). «بررسی رابطه بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و مشارکت ورزشی در میان نوجوانان»، مجله مدیریت ورزشی، (۱۷)، ص ۱۲۷-۱۰۹.
۲. ثالثی، محسن (۱۳۸۶). بررسی تولید علم در رشته تربیت بدنی، ششمین همایش بین‌المللی تربیت بدنی و علوم ورزشی، جزیره کیش، ص ۶۷-۶۱.
۳. سجادی، سید نصرالله؛ عیدی، حسین؛ مهربانی، جواد؛ عباسی، همایون (۱۳۸۹). «تحلیل توصیفی نشریه علمی-پژوهشی حرکت»، نشریه مدیریت ورزشی. (۵)، ص ۱۵۳-۱۴۱.
۴. شریعتمداری، علی (۱۳۸۹). «تولید علم»، مجله پژوهش‌های تربیتی، (۲)، ص ۴ و ۳، ۸-۵.
۵. علیزاده، محمدحسن؛ الهی، علیرضا (۱۳۸۹). «برنامه راهبردی توسعه پژوهش‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی»، پژوهش در علوم ورزش، (۲۷)، ص ۳۳-۱۳.
۶. فانعی راد، محمدامین؛ قاضی‌پور، فریده (۱۳۸۱). عوامل هنجاری و سازمانی مؤثر بر میزان اعضای هیئت علمی، فصلنامه پژوهش فرهنگی، (۴)، ص ۱۶۷-۲۰۶.
۷. گدازگر، حسین؛ علیزاده اقدام، محمدباقر (۱۳۸۵). «مطالعه عوامل مؤثر بر تولید علم در بین اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها»، مجله علوم اجتماعی، (۲)، ص ۴۲-۳۰.

۸. محسنی تبریزی، علیرضا، معیدفر، سعید؛ گلابی، فاطمه (۱۳۹۰). «بررسی اعتماد اجتماعی با نگاهی نسلی به جامعه»، نشریه جامعه‌شناسی کاربردی، (۴۱)، ص ۱۷۲-۱۵۳.
9. Aäri RL Elomaa L, Ylönen M, Saarikoski M (2008). Problem-based learning in clinical practice: Employment and education as development partners. *Nurse Education in Practice*. (8): 420-427.
  10. Boggins a. (1973). Use of techniques promoting students self-determination: effects on students analytic problem-solving skills. *Motivation and emotion*, (17): 319-336.
  11. Ehrenberg A C, Haggblom M. (2007). Problem-based learning in clinical nursing education: Integrating theory and practice. *Nurse Educ Pract*, 7(2):67-74.
  12. Etzkowitz H. & L. Leydesdorff (2000). The dynamics of innovation: from national systems and mode 2 to a triplex of university – industry – government relations, *Research Policy*. (29): 109-123.
  13. Gaengler P De. Vries J, Akota L, Balciuniene I, Berthold P, Gajewska M, et al. (2002). Student selection and the influence of their clinical and academic environment on learning, *Eur J Dent Educ*, 6(3):8-26.
  14. Hiltz R. (2004). Collaborative learning in a virtual classroom: Highlights of findings. The ACM Digital library, 213-229, Available from: <http://portal.acm.org/portal.cfm>.
  15. Koka A. Hein, V (2003). Perceptions of Teacher's Feedback and Learning Environment as Predictors of Intrinsic Motivation in Physical Education, *Psychology of Sport and Exercise*, (4): 333-346.
  16. Mansfield C. F. Volet, S. E (2010). Developing Beliefs about Classroom Motivation: Journeys of Persevere Teachers, *Teaching and Teacher Educatio*, (26): 1404-1415.
  17. Marshal M. L. (2009). Examining School Climate, Defining Factors and Educational Influences, Centre for Research on School Safety, School Climate and Classroom Management, 25-32, Available on line in, <http://www.schoolsafety@gsu.edu>
  18. Merton, R. K. (1973). *The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations*, Chicago, University of Chicago Press :205-213.
  19. Miles S, Leinster SJ (2007). Medical Student Perception of their Educational Environment: Expected versus actual Perceptions. *Med Educ*, 41(3): 265-272.